

10 tapaa
vaikuuttaa
median
välityksellä

Sisällys

Johdanto: Tietoa ja työkaluja muutoksentekijöille 3

Ota kantaa 4

1. Kirjoita mielipidekirjoitus 4
2. Kerro kantasi kyselyssä 6
3. Tykkää, jaa tai kommentoi 7

Tärkeät asiat esiin 8

4. Anna toimittajalle juttuvinkki 8
5. Haastateltavana jutussa 9
6. Luo oma media 9

Mistä media kiinnostuisi? 10

7. Vaikuta päättäjiin ja vinkkaa medialle 10
8. Järjestä tempaus ja vinkkaa medialle 11
9. Luo somepöhinää 12

Mistä nyt puhutaan? 13

10. Tietoa mielipiteiden, päätösten ja perustelujen tueksi 13

Johdanto

Tietoa ja työkaluja muutoksentehtäville

Sanomalehtiviikolla 2019 keskiössä on vaikuttaminen. Kannustamme pitämään ääntä niistä asioista, jotka ovat sinulle tärkeitä, ja tekemään vaikuttavia tekoja sekä ruohonjuuritasolla että laajemmin yhteiskunnassa.

Vaikuttamisen tapoja on lukuisia. Voit tehdä vapaaehtoistyötä tai olla kaverina yksinäiselle. Voit nostaa esiin puheenaiheita ja haastaa päättäjiä ajamaan muutosta. Tärkeä ensimmäinen askel on löytää se omalta tuntuva juttu – asia, johon tunnet paloa ja innostusta.

Vaikuttamisessa kannattaa hyödyntää eri kanavia: somea, mediaa ja kohtaamisia. Tämä opas antaa kymmenen käytännön vinkkiä siihen, miten mediaa voi hyödyntää vaikuttamisen välineenä.

Median välityksellä voi vaikuttaa monella eri tavalla. Voit esimerkiksi julkaista videon, jossa kerrot itsellesi tärkeästä aiheesta, harjoittaa hashtag- tai klikkausaktivismia, luoda puheenaiheita tai osallistua keskusteluun. Äänen kuuluvuutta ja vaikuttavuutta lisää, jos saa mielipidetekstin julki lehdessä, pääsee puhumaan aiheesta asiantuntijana tai jos media innostuu käsittelemään aihetta jutuissa. Kannattaa siis ottaa oma lähimedia mukaan vaikuttajan työkalupakkiin.

Vaikuttaessa on olennaista tietää, mistä puhuu, ja perustella näkemyksensä vakuuttavasti. Yhteiskunnalliseen keskusteluun perehtyminen ja ajankohtaisten aiheiden seuraaminen eri näkökulmista on vaikuttajan ruisleipää. Seuraamalla monipuolisesti mediaa saat tietoa ja työkaluja valintojen ja vaikuttamisen tueksi.

Antoisaa Sanomalehtiviikkoa!

Hanna Romppainen
mediakasvatusasiantuntija
Sanomalehtien Liitto

Fakta: Sanomalehtiviikko

Sanomalehtiviikko on mediakasvatuksen teemaviikko, joka antaa lapsille ja nuorille työkaluja kriittiseen medialukutaitoon, oman media-arjen peilaamiseen sekä aktiiviseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Sanomalehtiviikkoa on vietetty vuodesta 1995 lähtien.

Lisätietoja www.sanomalehtiopetuksessa.fi/sanomalehtiviikko

Ota kantaa

Lukijan ääni kuuluu mediassa monella eri tavalla. Voit esimerkiksi kirjoittaa mielipidekirjoituksen, ottaa kantaa kyselyssä tai kommentoida kiinnostavaa juttua.

1. Kirjoita mielipidekirjoitus

Mielipidekirjoitus on perinteinen, parhaimmillaan varsin tehokas tapa vaikuttaa median välityksellä. Valtaosassa lehtiä on oma osasto lukijoiden mielipiteille. Kannanottoja julkaistaan sekä verkossa että printtilehdessä.

Mielipideosastolla käydään yhteiskunnallista keskustelua. Sivustolla kuuluvat erilaiset kannat – ja eri näkemysten edustajat käyvät vuoropuhelua. Teksteissä saa olla kriittinen, kunhan tekee sen rakentavasti.

Julkaistavat mielipidekirjoitukset valitsee lehden mielipidetöimintä. Läheskään kaikkia lähetettyjä tekstejä ei siis julkaista.

MIHIN MIELIPIDEKIRJOITUKSELLA VOI VAIKUTTA?

- ✓ **Kommentoi puheenaihetta:** Ota kantaa uutisaiheeseen tai pinnalla olevaan yhteiskunnalliseen keskusteluun.
- ✓ **Vaadi muutosta:** Tuo esiin esimerkiksi arjessasi vastaan tuleva epäkohta.
- ✓ **Mistä ei puhuta?** Nosta esiin jokin aihe, joka on syrjässä mediassa.
- ✓ **Herätä keskustelua:** Haasta, tuo esiin uusia näkökulmia ja kannusta toisia ottamaan kantaa.

Mielipidekirjoittajan muistilista:

1. Ilmaise mielipiteesi rohkeasti. Ota napakasti kantaa.
2. Muista perustella näkemyksesi. Vakuuta tekstin lukija.
3. Muista hyvät tavat. Ole rakentava, kohtelias ja asiallinen.
4. Mitä asiasta on kirjoitettu aiemmin? Avaa uusia näkökulmia.
5. Mikä on tekstisi ydin? Keskity siihen, älä rönsyile.
6. Kirjoita omista näkemyksistäsi, älä molla toisten kantoja.
7. Kun olet eri mieltä, kirjoita asiasta – älä mene henkilöön.
8. Älä julista tai saarnaa vaan keskustele ja argumentoi.
9. Tarkista tiedot. Älä arvaile tai muistele jotain, mistä et ole aivan varma.
10. Älä mainosta.

Lähteenä käytetty Helsingin Sanomien ohjeita:
<https://www.hs.fi/kirjoitamielipidekirjoitus/>.

Pohdi ja kokeile:

- Miksi lehdet julkaisevat lukijoiden mielipidekirjoituksia?
- Millainen vaikutus mielipidekirjoituksella voi olla?
- Tutki, millaisia aiheita lähilehtesi mielipidesivuilla käsitellään ja mieti, mihin aiheeseen sinä voisit ottaa kantaa.

2. Kerro kantasi kyselyssä

Lehdet kysyvät eri tavoin lukijoidensa kantoja ajankohtaisiin aiheisiin. Kyselyt ja gallupit ovat matalan kynnyksen tapa saada äänensä kuuluviin mediassa.

Gallupissa kysytään muutamalta ihmiseltä heidän mielipidettään yhdellä tai kahdella täsmäkysymyksellä. Usein aiheet ovat melko kevyitä ja sellaisia, joihin kantansa voi kertoa tiiviisti. Toimitus valitsee haastateltavat gallupiin. Jutussa on haastateltavien kuvat ja nimet.

Lukijoiden näkemyksiä kysytään myös nettikyselyiden avulla. Niihin voi vastata yleensä kuka tahansa, ja vastaukset annetaan usein anonyymisti.

Pohdi ja kokeile:

- Millaista lisäarvoa gallupit ja kyselyt antavat lehden sisällölle?
- Mistä ajankohtaisesta puheenaiheesta sinä tekisit nyt gallupin tai kyselyn?

3. Tykkää, jaa tai kommentoi

Luitko jutun, joka herätti ajatuksia, innostusta tai ärtymystä? Lukijana sinulla on mahdollista reagoida juttuun monella eri tavalla.

Tykkää: Median somessa jakamasta jutusta tykkäminen mahdollistaa osallistumisen hyvin helposti. Joissakin medioissa voi myös kertoa klikkaamalla jutun lukemisen jälkeen, millaisia ajatuksia tai tunteita juttu sinussa herätti.

Jaa: Voit jakaa jutun kavereille tai vaikkapa jossakin ryhmässä, ja herättää siten tietoisuutta tai keskustelua jostakin sinulle tärkeästi teemasta – tai vain innostaa toisiakin lukemaan kiinnostavan jutun.

Kommentoi: Ihmettelitkö jotakin jutun näkökulmaa, harmittiko käsittelytapa tai tahtoisitko kertoa asiaan oman kantasi? Isossa osassa uutismedioiden juttuja on mahdollisuus lukijoiden kommentoinnille. Kommentoida voi myös esimerkiksi medioiden sivuilla Facebookissa tai Instagramissa.

Muistahan harjoittaa vastuullista keskustelua: Pysy asiassa, perustele kantasi, tarkista faktat ja ole kohtelias.

Pohdi ja kokeile:

- Kuinka tärkeää sinulle on, että pääset kommentoimaan juttuja?
- Kuinka paljon tykkäämällä, jakamalla tai kommentoimalla voi vaikuttaa?
- Etsi jokin sinua kiinnostava juttu ja seuraa, millaista keskustelua sen yhteydessä käydään.
- Pehdy jonkin lehden verkkokeskusteluohjeisiin. Millaisiin asioihin ohjeet keskittyvät?

Tärkeät asiat esiin

Mistä asioista mediassa pitäisi mielestäsi kirjoittaa enemmän? Entä mistä asiasta sinä voisit puhua mediassa asiantuntijana? Kerro juttuvinkki toimitukseen.

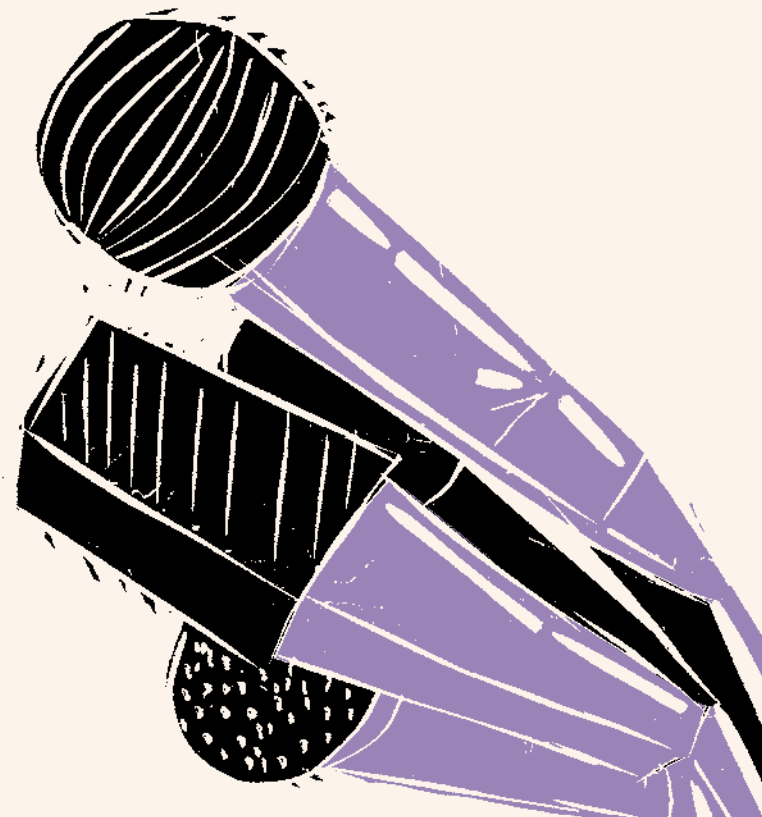
4. Anna toimittajalle juttuvinkki

Kirjoitetaanko teidän paikallislehdessänne riittävästi sellaisista aiheista, jotka ovat lähellä nuoren elämää? Millaisia juttuja sinä tahtoisit lukea? Korostuvatko jotkin aiheet liikaa median jutuissa ja jäävätkö toiset syrjään? Anna juttuvinkki!

Toimitukset toivovat lukijoita juttuvinkkejä. Monilla lehdillä on verkossa erillinen lomake juttuvinkkien lähettämiseksi. Toimitukseen voi ottaa myös suoraan yhteyttä. Voit vinkata jostakin uutisaiheesta, suositella kiinnostavaa haastateltavaa tai vaikkapa kertoa jostakin epäkohdasta.

Pohdi ja kokeile:

- Onko mediassa yleisesti tai erityisesti teidän alueellanne joitakin tabuja tai aiheita, joista ei lainkaan kerrota?
- Käsitelläänkö mediassa riittävästi nuorten elämää lähellä olevia aiheita?
- Anna juttuvinkki lähilehtesi toimittajalle. Pyri keksimään mahdollisimman konkreettinen aihe, kiinnostava näkökulma tai täsmällinen kysymys. Perustele myös, miksi aiheita olisi tarpeen käsitellä juuri tässä mediassa.

5. Haastateltavana jutussa

Haastattelu on keskeisin median tiedonhankintamuoto. Haastattelu voi keskittyä jutusta ja aiheesta riippuen joko johonkin asia-aiheeseen tai sitten haastateltavaan henkilöön ja hänen tarinaansa.

Toisin kuin mielipidekirjoitusta kirjoittaessa, haastateltavana et voi suoraan päättää viestiäsi, koska toimittaja valitsee aina jutun näkökulman ja sen, miten hän hyödyntää haastattelua. Haastateltavalla on kuitenkin oikeus tietää etukäteen, missä asiayhteydessä kommentteja käytetään.

Haastateltavana voi silti vaikuttaa. Voit puhua tärkeiksi kokemistasi teemoista ja saada niille näkyvyyttä. Voit tuoda nuoren näkökulmaa esimerkiksi paikkakunnan päätöksentekoon tai kertoa kokemuksistasi ja lisätä siten tietämystä ja ymmärrystä.

6. Luo oma media

Mikä on sinulle omin tapa vaikuttaa? Tahdotko tehdä videoita, valokuvata tai kirjoittaa? Vai onko esimerkiksi taiteen, käsitöiden tai sarjakuvien tekeminen sinun oma juttusi?

Nykyään jokaisella on mahdollista luoda oma media, joka voi potentiaalisesti tavoittaa ja yhdistää saman asian taakse ison joukon ihmisiä. Voit esimerkiksi perustaa blogin, YouTube-kanavan, verkkolehden tai podcastin – tai profiloitua tiettyjen aiheiden esiin nostajana somekanavissa ja saada siten seuraajia.

Pohdi tarkasti, keitä tahdot tavoittaa ja millaisen muutoksen tahdot saada aikaiseksi. Tahdotko lisätä yleisesti tietoisuutta, aktivoida ihmisiä toimimaan vai esimerkiksi herätellä päättäjiä?

Pohdi ja kokeile:

- Millaista vaikutusvaltaa haastateltavalla on?
- Mistä asiasta sinä tahtoisit kertoa julkisesti ja mistä et? Minkä asian asiantuntijana sinua voisi haastatella?
- Selaile päivän uutisia. Valitse jokin aihe ja pohdi, millaista lisäarvoa juttuun olisi tuonut, jos siinä olisi haastateltu myös jotakuta nuorta.

Pohdi ja kokeile:

- Mikä on sinulle omin tapa tuoda esiin näkemyksiäsi, ilmaista itseäsi ja vaikuttaa?
- Kuinka vahvoja vaikuttamisen kanavia eri somekanavat ovat?
- Suunnittele oma media. Aluksi tarvitset idean. Mieti, mikä aihe kiinnostaa sinua niin paljon, että jaksat käsitellä sitä pitkän aikaa. Päätä myös kanavasi teema, tavoite ja kohderyhmä. Valitse sitten sopivin väline viestillesi (esimerkiksi blogi, YouTube-kanava, Facebook-ryhmä tai podcast). Tee lopuksi kanavallesi julkaisuun suunnitelma kahdeksi viikoksi.

Mistä media kiinnostuisi?

Välillä vaikuttaminen vaatii konkreettisia tekoja. Jos tahdot saada aikaan muutoksen, järjestä tempaus tai ota suoraan yhteyttä päättäjiin. Kannattaa vinkata tempauksesta myös medialle.

7. Vaikuta päättäjiin ja vinkkaa medialle

14-vuotias liminkalainen nuori otti yhteyttä kuntansa johtajaan saadakseen paikkakunnalle crossiradan. Tiedämme tästä, koska myös media kiinnostui aiheesta, ja aloite sai varsin runsaasti näkyvyyttä. Aiheesta tehtiin juttua muun muassa **Iltalehteen** ja **Rantalakeuteen** ja siitä keskusteltiin Twitterissä aihetunnisteella #kunnallaonkaivuri.

Jos tahdot saada aikaan jonkin muutoksen alueellasi tai laajemmin yhteiskunnassa, kannattaa ottaa rohkeasti yhteyttä päättäjiin. Jotta yhteydenotollasi olisi mahdollisimman paljon tehoa, on hyvä miettiä tarkasti, mitä toivot päättäjältä ja miksi. Mitä hänen käytännössä tulisi tehdä, että toivomasi muutos saataisiin aikaiseksi? Haasta päättäjä toimimaan konkreettisesti, älä tyydy ympäriryöreisiin vastuksiin.

Tehoa vaikuttamiseen saa, jos myös media kiinnostuu aiheesta. Kannattaa siis vinkata aloitteesta oman paikkakunnan lehteen tai vaikkapa kutsua toimittaja mukaan tapaamiseen. Kannattaa myös miettiä, saako aloitteen sidottua johonkin ajankohtaiseen puheenaiheeseen – se voi lisätä median kiinnostusta. Älä kuitenkaan lannistu, vaikka median uutiskynnys ei juuri nyt ylittyisikään.

Pohdi ja kokeile:

- Kuulevatko kuntanne päättäjät riittävästi nuoria?
- Kuinka tärkeää sinulle on voida vaikuttaa omaa kotikuntaasi tai koko Suomea koskevaan päätöksentekoon?
- Jos saisit esittää kuntanne tai kaupunkinne johtajalle yhden toiveen, mikä se olisi?

Vinkki: Jaa itse ja kannusta myös päättäjää jakamaan tapaamisenne somessa.

8. Järjestä tempaus ja vinkkaa medialle

Ruotsalainen ilmastoaktivisti Greta Thunberg ryhtyi koululakkoon ilmastonmuutoksen vuoksi. 15-vuotiaan nuoren tempaus sai maailmanlaajuisista näkyvyyttä, Greta kutsuttiin puhujaksi Puolan ilmastokokoukseen ja hänen innoittamaan järjestettiin eri puolilla maailmaa mielenosoituksia.

Tempaukset, aloitteet ja mielenosoitukset ovat konkreettinen ja näkyvä tapa vaikuttaa. Niiden avulla on mahdollista saada asialleen näkyvyyttä myös mediassa.

Aiheen uutisarvoa punnitaan mediassa sen merkityksen, yllättävyyden, kiinnostavuuden ja läheisyyden perusteella. Kun omalla paikkakunnalla tapahtuu jotakin kiinnostavaa, yllättävää ja merkityksellistä, media voi hyvin kiinnostua tekemään siitä juttua. Silloin voi saada laajemmin näkyvyyttä asialleen.

Jos siis tahdot saada vaikkapa lisää värikkyttä kuntanne keskustaan tai kiinnittää huomion nuorisotalon ränsistyneeseen kuntoon, järjestä tempaus ja vinkkaa siitä myös medialle.

Asian painoarvoa lisää, jos useampi taho on sen takana. Kannattaa siis innostaa muutkin mukaan ja toimia isolla porukalla tai vaikkapa yhteistyössä jonkin järjestön kanssa. Voit myös saada apua, vinkkejä ja ideoita, joita et yksinäsi keksisi.

Pohdi ja kokeile:

- Millaiseen tempaukseen ja minkä asian puolesta sinä olisit valmis osallistumaan?
- Suunnittele jokin konkreettinen tempaus ja mieti, keitä tahdot innostaa siihen mukaan.

9. Luo somepöhinää

Erilaiset somekanavat ovat toimittajille tärkeitä uutislähteitä. Niiden avulla toimitukset saavat juttuvinkkejä ja etsivät haastateltavia. Some mahdollistaa myös joukoistamisen – mielipidettä johonkin asiaan voi kysellä vaikkapa erilaisista ryhmistä.

Somen avulla uutisten lukija voi muuttua niiden tekijäksi. Hyvinkin paikallinen tai lähellä yksittäisen ihmisen arkea oleva asia voi saada aikaan somepöhinää. Nostamalla aktiivisesti asioita esiin somessa voi parhaimmillaan saada näkyvyyttä asialleen myös mediassa.

Pohdi ja kokeile:

- Kuinka paljon median tulisi mielestäsi kertoa somekohuista?
- Millaisiin sometempauksiin sinä olet osallistunut?
- Suunnittele pieni somekampanja jonkin konkreettisen aiheen ympärille. Pohdi etukäteen tarkasti, mikä kampanjan tavoite on – tahdotko esimerkiksi herättää tietoisuutta vai saada ihmisiä toimimaan.

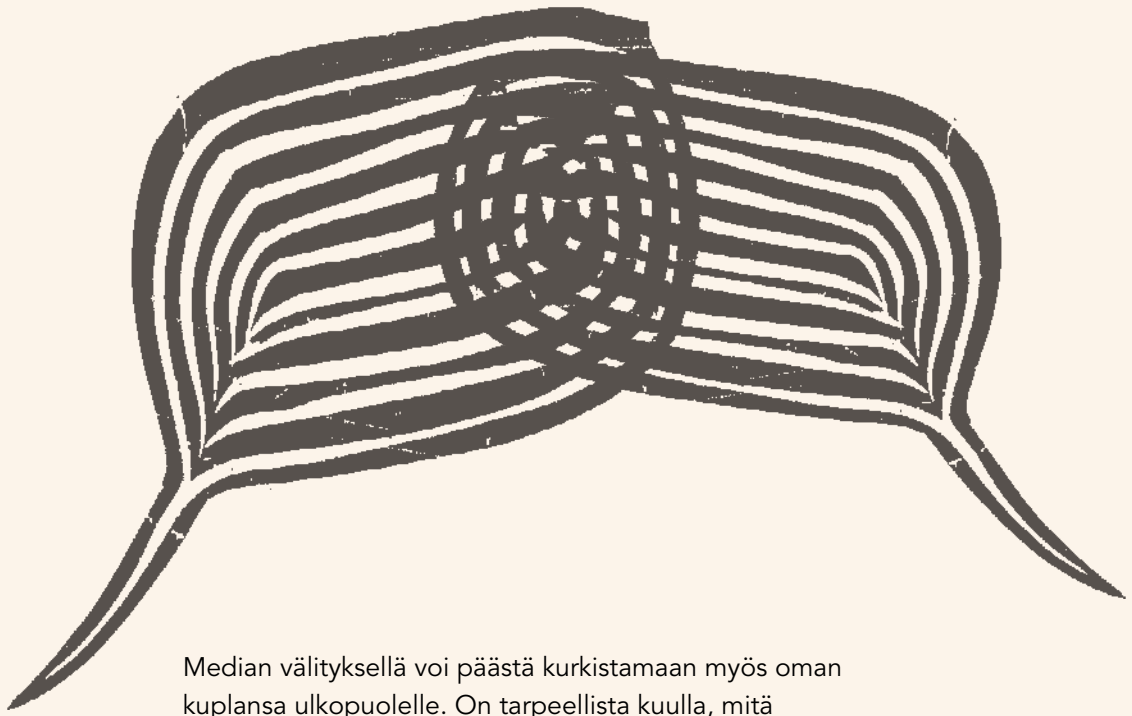
Mistä nyt puhutaan?

10. Tietoa mielipiteiden, päätösten ja perustelujen tueksi

Vaikuttaessa on olennaista muodostaa perusteltu mielipide. On tarpeen tietää, mistä puhuu, ja perustella näkemyksensä vakuuttavasti.

Yhteiskunnalliseen keskusteluun perehtyminen ja ajankohtaisten aiheiden seuraaminen eri näkökulmista on vaikuttajan ruisleipää. Seuraamalla monipuolisesti mediaa saat tietoa ja työkaluja valintojen ja vaikuttamisen tueksi.

Median välityksellä voi päästä kurkistamaan myös oman kuplansa ulkopuolelle. On tarpeellista kuulla, mitä vastakkaisen näkemyksen edustaja asiasta ajattelee – ja sen kautta voi saada myös uusia perusteluja asialleen.

Kun vaadit muutosta johonkin, on olennaista osata kertoa, miksi muutos on tarpeen. Kun tiedät, millaisia leikkauksia ja investointeja kunnassasi on tehty, voit puhua vakuuttavammin lisäsatsausten puolesta.

Välillä voi tuntua vaikealta ylipäätänsä tietää, mihin tah-
too vaikuttaa. Yhteiskunnallista keskustelua seuratessa voi
syttyä innostusta tai ärtymystä, joka antaa kipinän toimia.

Pohdi ja kokeile:

- Valitse jokin aihe, josta sinulla tai teidän kaveriporukallanne on vahva mielipide. Pehdy muiden näkemyksiin aiheesta. Pyri löytämään erityisesti omalle näkemyksellesi vastakkaisia kannanottoja. Mitkä kannanotot ja perustelut vakuuttavat sinut?
- Selaile päivän uutisia. Valitse yksi aihe, joka herättää sinussa innostusta ja yksi, joka ärsyttää sinua. Mikä asiassa ärsyttää tai innostaa? Voisitko itse toimia jollain tavalla asian eteen?

VAIKUTTAJAN MUISTILISTA:

- ✓ sano asiasi ääneen
- ✓ hanki luotettavaa tietoa
- ✓ innosta muutkin mukaan
- ✓ käytä eri kanavia: media, some, kohtaamiset
- ✓ kirjoita mielipidekirjoitus tai tee video
- ✓ vetoa päättäjiin
- ✓ järjestä tempaus
- ✓ usko asiaasi

Saisinko
minä
aikaan
muutoksen?

Sanomalehti opetuksessa

Sanomalehtien Liiton mediakasvatustoiminta tukee lasten ja nuorten kriittistä ja aktiivista mediasuhdetta. Autamme opettajia hyödyntämään uutismediaa opetuksessaan ja tuotamme mediakasvatuksellisia oppimateriaaleja eri ikäryhmille.

www.sanomalehtiopetuksessa.fi

Tuotanto: Sanomalehtien Liitto/Sanomalehti opetuksessa, 2019

Toimitus: Hanna Romppainen/Sanomalehtien Liitto

Taitto: Sanna Pyykkö/Sopiva Design

Kuvitus: Ilmari Hakala/Sopiva Design

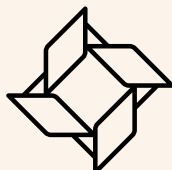
Miten sinä...

- ...pysäyttäisit ilmastonmuutoksen?
- ...tekisit teidän koulustanne paremman?
- ...lievittäisit yksinäisyyttä?

Ihan jokainen meistä voi vaikuttaa. Maailman muuttaminen ruohonjuuritasolla tai globaalisti voi vaatia uskallusta. Alkuun pääsee, kun hoksaa haluavansa vaikuttaa ja saa äänensä kuuluviin.

Tästä oppaasta saat käytännön vinkkejä siihen, millä tavalla juuri sinä voit vaikuttaa median välityksellä.

Sanomalehtiviikko 28.1.–1.2.2019

SANOMALEHTIEN LIITTO